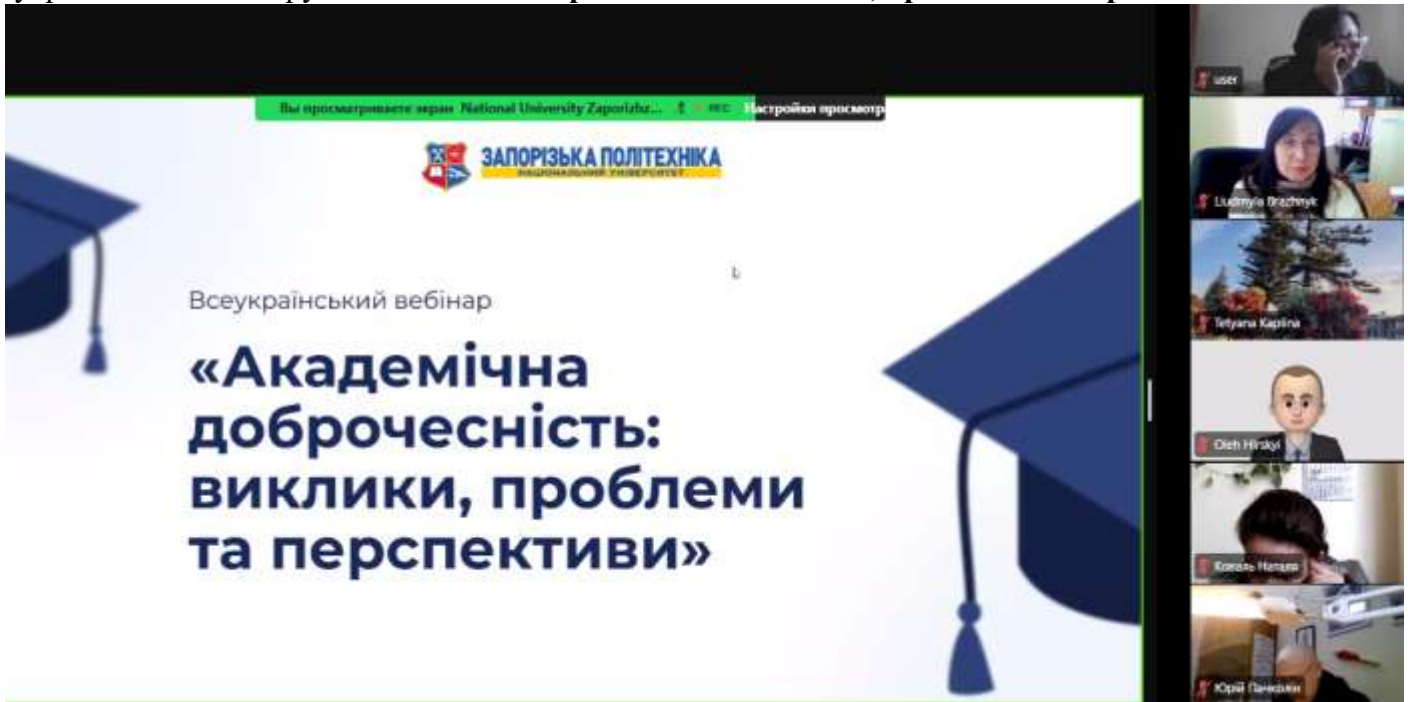
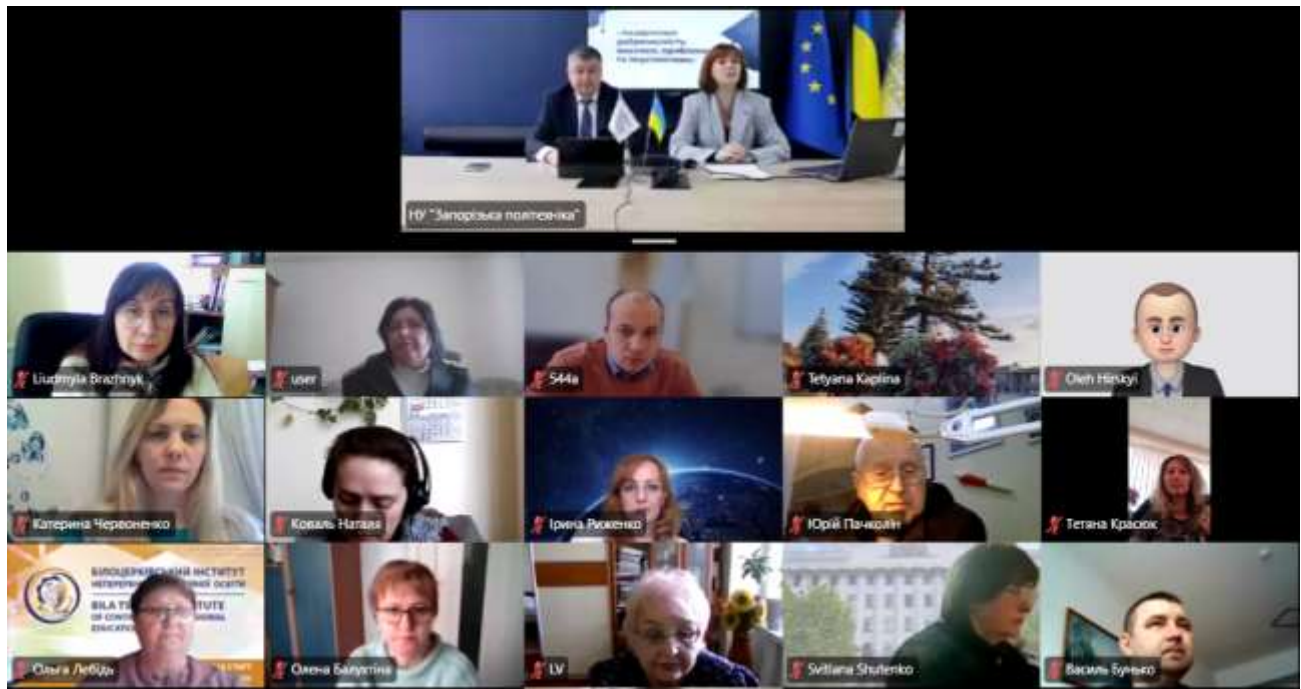

НОВА ЕРА ПРОЗОРОСТІ: АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ОСВІТИ

24 березня 2026 року викладачі кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму долучилися до Всеукраїнського вебінару «Академічна доброчесність: виклики, проблеми та перспективи».

На межі 2026 року українська вища освіта проходить через період фундаментальної трансформації, де етичні стандарти стають не просто формальною вимогою, а головною валютою довіри між закладом, державою та суспільством. Вебінар став ключовим майданчиком для обговорення того, як ці стандарти втілюються в життя.

Як зазначила **Наталія Алюшина** (голова Національного агентства України з питань державної служби), прийняття **Закону України «Про академічну доброчесність»** докорінно змінило правила гри, перейшовши від фрагментарних норм до цілісної системи. Спікерка акцентувала увагу на масштаби навчання публічній доброчесності у 2025 році та що ці принципи активно поширюються за межі університетів, стаючи частиною професійної етики державних службовців.

Ви просматруєте екран НАДС І. Настройки просмотра

НАВЧАННЯ

з питань публічної доброчесності у 2025 р.

Програми підвищення кваліфікації з антикорупційної тематики для державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування (запобігання корупції, стандарти доброчесної та етичної поведінки)

- У Вищій школі публічного управління та регіональних центрах підвищення кваліфікації **25190** осіб
- У закладах освіти, які виконують державне замовлення НАДС на підвищення кваліфікації (за конкурсом) **3056** осіб

Програма «Роль керівника у побудові доброчесного середовища організації»

- У Вищій школі публічного управління **33** (категорія "А")

Програма «Управління корупційними ризиками» для уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції

- У Вищій школі публічного управління **103** особи

Більше того, як підкреслив **Євген Ніколаєв** (заступник директора ННІ «Академія вчителів» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна), прозорість стає технічною вимогою: наукові роботи та дисертації мають бути доступні у машинозчитуваному форматі на постійній основі ще до моменту захисту.

Ви просматруєте екран Eugene Nikolayev. Настройки просмотра

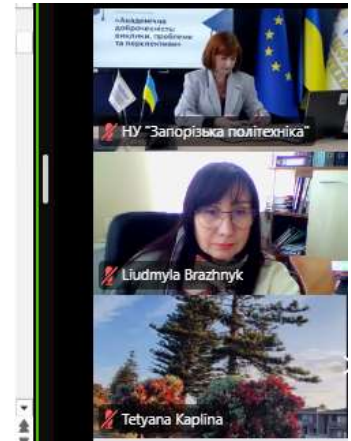
Стаття 8. Академічна доброчесність під час створення та оприлюднення академічних творів

7. Тексти прийнятих до захисту у закладі вищої освіти, науковій установі дисертацій, кваліфікаційних робіт, підписані кваліфікованим електронним підписом, оприлюднюються до їх захисту у машинозчитувальному форматі, на постійній основі, з наданням вільного доступу до них без проходження автентифікації та з дотриманням інших вимог, визначених законодавством, зокрема положенням про Національний репозитарій академічних текстів, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Володимир Бахрушин (координатор Сектору вищої освіти НМР МОН України, член Національної команди експертів з реформування вищої освіти) акцентував увагу, що попередня нормативна база часто не давала чіткого розуміння того, що саме є порушенням, а відповідальність не завжди була співвідною. Сьогодні ж згідно нового Закону чітко покладає на керівників закладів освіти обов'язок не лише розробляти внутрішні акти, а й забезпечувати реальний доступ до інструментів виявлення ознак порушень.

Передумови прийняття нового Закону

- Норми ЗУ «Про освіту» стосувалися лише академічної доброчесності в освіті.
- Норми інших законів були фрагментарними і часто не забезпечували ефективного запобігання академічної недоброчесності
- Вимоги щодо конкретної відповідальності не співвідносилися з конкретними порушеннями
- Не завжди було зрозуміло, що саме є порушенням.

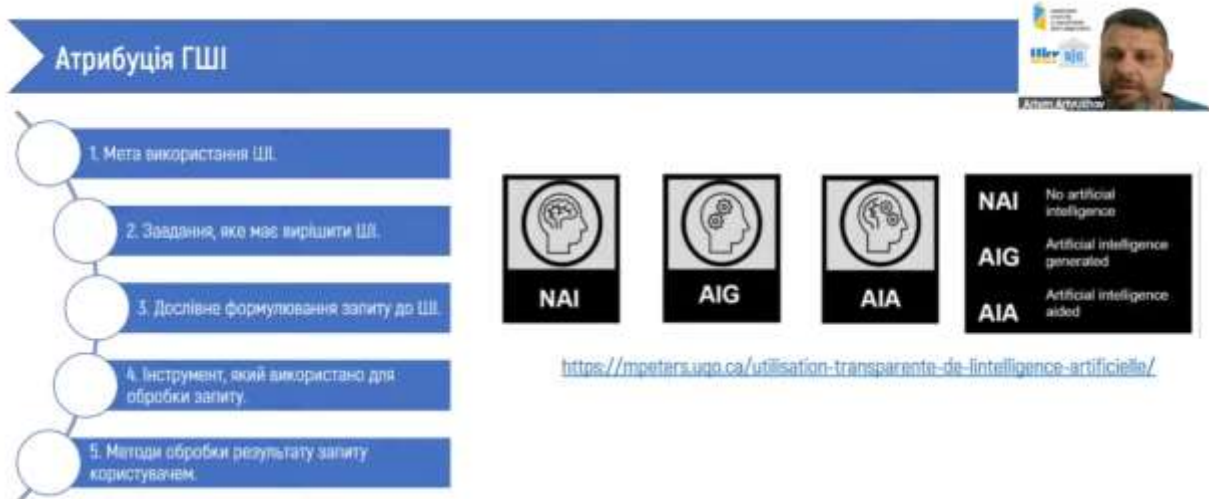

Окремим викликом, який висвітлили **Ганна Остапенко** (співзасновниця ГО «Прогресивні») та **Артем Артюхов** (член Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, голова Комітету Національного агентства з питань етики), стала інтеграція штучного інтелекту в освітній процес.

Викоритання ШІ, як це відобразити?

- Стандартів поки немає, проте є рекомендації
- Авторство ШІ не захищається авторським правом, проте вимоги доброчесності вимагають зазначення: обсягу використання ШІ, розмежування між цитатами творів авторів та ШІ, вказівки на специфічні версії ШІ, які використовувались у дослідженні
- Використання ШІ не впливає на відповідальність дослідника за науковий результат, критична оцінка отриманих результатів, згенерованих ШІ залишається відповідальністю дослідника

Головна теза дискусії полягає в тому, що використання ШІ не звільняє дослідника від відповідальності за результат. Впровадження чіткої атрибуції від повної відсутності ШІ до використання його як асистента дозволяє розмежувати творчий внесок автора та технічну допомогу алгоритмів.

N.B.!

Атрибуція ролі ШІ у письмовому навчальному завданні не має призводити до суб'єктивного відношення до завдання та його виконавця та звинувачень у потенційних порушеннях академічної доброчесності. Тому виконавець має не припустити порушень академічної доброчесності під час застосування ГШІ та чітко відзначити роль ГШІ у завданні, щоб уникнути звинувачень у порушенні академічної доброчесності.

Це шлях до того, щоб інновації підсилювали, а не руйнували академічну етику.

Виступи **Ірини Савицької** (експертка Офісу доброчесності Національного агентства з питань запобігання корупції) та **Івана Назарова** (заступник голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти) проте, що доброчесність - це не лише про правила, а й про культуру. .

NAQA: Участь Національного агентства у формуванні принципів та практик дотримання академічної доброчесності на рівні закладів вищої освіти у процесі акредитації освітніх програм

Підкритерій 5.4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через її імплементацію у культуру якості закладу вищої освіти) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Підкритерій 10.7. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Завершуючи, можна стверджувати, що вебінар у «Запорізькій політехніці» став дзеркалом майбутнього української науки. Формування глибокого розуміння етичних норм та практична імплементація нових законів - це єдиний шлях до підвищення якості освіти та зміцнення довіри до кожного диплома та наукового ступеня в Україні.